

Т. В. Марусей,

к. е. н., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, природничо-економічний факультет, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1018-702X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.12.117

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

T. Marusei,

PhD in Economic, Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel-Restaurant Business chair,
Natural-Economical Department, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University

INNOVATIVE TECHNOLOGIES AS A TOOL FOR DEVELOPING THE TOURISM SERVICES MARKET

Наукова стаття присвячена дослідженню інноваційних технологій як інструменту розвитку ринку туристичних послуг. Визначено, що запровадження сучасних інноваційних технологій, а також їх ефективне та доцільне використання в практичній діяльності є одним із ключових пріоритетів розвитку туристичної галузі. Розглянуто ключові принципи, які мають бути враховані при впровадженні інновацій у туристичній галузі. Здійснено класифікацію інновацій на ринку туристичних послуг за об'єктом застосування, за джерелом інновацій, за ступенем новизни, за сферою впливу. Визначено цифрові інновації, які відкривають нові перспективи для розвитку туристичного бізнесу в Україні, основними з яких є штучний інтелект (ШІ), віртуалізація (AR/VR), інтеграція цифрових технологій, інтегровані цифрові платформи. Запропоновано популярні туристичні платформи, які охоплюють різні аспекти подорожей ? від бронювання до індивідуального планування маршруту.

The scientific article is devoted to the study of innovative technologies as a tool for the development of the tourism services market. It is determined that the introduction of modern, innovative technologies, as well as their effective and appropriate use in practical activities is one of the key priorities for the development of the tourism industry. The key principles that should be taken into account when introducing innovations in the tourism industry are considered. Innovations in the tourism market are classified by the object of application, by the source of innovations, by the degree of novelty, by the sphere of influence. Existing classifications consider innovations in tourism as modern measures that contribute to positive changes, ensure stable functioning and development of the industry at the regional level. The key role in the formation and implementation of innovative technologies in the tourism sector is considered by the World Tourism Organization (UNWTO). Today, the organization focuses its efforts on the development of innovations, education, digital transformation and investment attraction. The use of digital technologies and innovative solutions opens up new opportunities for increasing the inclusiveness of tourism, enhancing the participation of local communities in the tourism process, as well as ensuring the efficient use of resources. UNWTO strives to create an ecosystem that promotes digitalization, innovation and entrepreneurship in the industry, which, in turn, contributes to economic development, increasing employment and promoting

sustainable development goals. Digital innovations have been identified that open up new prospects for the development of the tourism business in Ukraine, the main of which are artificial intelligence (AI), virtualization (AR/VR), integration of digital technologies, integrated digital platforms. Popular travel platforms are proposed that cover various aspects of travel — from booking to individual route planning. The following platforms have been identified: for booking accommodation, for searching and booking air tickets, for car rental, for comprehensive travel planning, excursions, for events and local activities. These platforms are increasingly integrated with each other and with mobile applications, creating a single digital ecosystem for travelers.

Ключові слова: інновації, інноваційні технології, цифрові інноваційні технології, туризм, ринок туристичних послуг, штучний інтелект, віртуалізація, великі дані.

Key words: innovation, innovative technologies, digital innovative technologies, tourism, tourism services market, artificial intelligence, virtualization, big data.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах стрімкого науково-технічного прогресу туристична індустрія зазнає значних змін, зумовлених впровадженням інноваційних технологій. Вони стають не лише засобом модернізації окремих елементів туристичної діяльності, а й ключовим інструментом стратегічного розвитку галузі. Сучасний турист є вимогливим, поінформованим та орієнтованим на персоналізовані послуги, що потребує постійного оновлення підходів до формування туристичного продукту та взаємодії з клієнтами. Впровадження інновацій у сферу туризму охоплює широкий спектр рішень — від цифрових платформ для бронювання, мобільних застосунків, систем віртуальної реальності до автоматизації процесів обслуговування, маркетингових інструментів та аналітики великих даних. Такі технології не лише підвищують якість послуг, а й забезпечують конкурентні переваги на національному та міжнародному ринках.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У науковій літературі проблематика впровадження інноваційних підходів у різні галузі народного господарства привернула значну увагу як дослідників, так і практиків. Із розвитком інструментів інноваційного та проєктного менеджменту, а також у зв'язку з динамічним зростанням туристичної сфери в Україні у довоєнний період, спостерігалось посилення наукового інтересу до вивчення можливостей розширеного застосування інноваційних технологій у сфері туризму. Зокрема, в цьому контексті можна виділити праці Саркісян Г., Лисюк Т., Журби І., Омельчак Г., Савіцької О., Савіцької Н., Сидорук А. та інших науковців, в яких досліджуються питання особливостей застосування інноваційних технологій в сфері туризму.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

З огляду на зазначені вище факти, мета статті — проаналізувати інноваційні технології як інструмент розвитку ринку туристичних послуг.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Запровадження сучасних інноваційних технологій, а також їх ефективне та доцільне використання в практичній діяльності є одним із ключових пріоритетів розвитку туристичної галузі. Туризм, у свою чергу, створює сприятливе середовище для впровадження й адаптації новітніх технологічних рішень, спрямованих на подолання актуальних викликів і загроз, з якими стикається галузь. Сучасна інноваційна модель розвитку в туризмі розглядається як складна система, що охоплює взаємопов'язані та взаємодоповнюючі компоненти. До таких основних елементів належать: система генерації наукових знань та інноваційних продуктів, механізми їх комерціалізації, а також структура управління та регуляторна база інноваційного розвитку. Ефективність упровадження інноваційної моделі в туристичній сфері прямо залежить від узгодженого функціонування й взаємодії усіх перелічених складових. Лише комплексний підхід дозволяє забезпечити стійкий розвиток галузі та її адаптацію до умов сучасного глобального середовища.

Інновації у сфері туризму відіграють ключову роль у формуванні конкурентоспроможності підприємств, удосконаленні сервісу та адаптації галузі до нових соціально-економічних умов. Упровадження сучасних технологій, розвиток цифрових платформ, трансформація туристичного продукту та підходів до управління — все це потребує узгоджених і системних дій. Для забезпечення ефективності інноваційних змін важливо дотримуватися певних принципів, які формують концептуальну основу інноваційної політики у сфері туристичних послуг. Нами наведено ключові принципи, що мають

бути враховані при впровадженні інновацій у туристичній галузі:

1) орієнтація на споживача — інновації мають відповідати реальним потребам туристів, створювати для них нову цінність, покращувати досвід подорожей та рівень обслуговування;

2) системність — інноваційні зміни повинні охоплювати всі елементи туристичної системи: продукт, сервіс, управління, маркетинг, логістику, IT-рішення тощо;

3) цифровізація — використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), автоматизації, Big data, штучного інтелекту як основи для ефективного управління та просування туристичних послуг;

4) адаптивність та гнучкість — здатність туристичних підприємств швидко реагувати на зміни попиту, ринкових умов та поведінки споживачів шляхом впровадження інновацій;

5) партнерство та кластеризація — інновації ефективніші в умовах взаємодії між суб'єктами туристичного ринку, органами влади, закладами освіти та науковими установами;

6) сталий розвиток — інновації повинні враховувати екологічні, соціальні та культурні аспекти — створювати безпечне, відповідальне і тривале середовище для туризму;

7) інклюзивність — технологічні рішення повинні бути доступними для різних категорій туристів, включаючи людей з інвалідністю, літніх людей, родини з дітьми тощо;

8) комерційна ефективність — інновації мають забезпечувати економічну доцільність, покращення фінансових результатів підприємств, зростання рентабельності.

Інновації в туристичній індустрії — це процес впровадження нових ідей, продуктів, сервісів або технологій, які підвищують конкурентоспроможність підприємств, покращують туристичний досвід і стимулюють розвиток інфраструктури. На нашу думку класифікувати інновації на ринку туристичних послуг слід наступним чином:

1. За об'єктом застосування:

1) продуктові інновації — впровадження нових туристичних продуктів або вдосконалення наявних:

— авторські тури, гастрономічні маршрути, екотури, військовий туризм;

— тематичні події/подорожі (фестивалі, реконструкції, паломництва);

— створення віртуальних турів, інтерактивних музеїв.

2) процесні (технологічні) інновації — покращення внутрішніх процесів обслуговування:

— онлайн-бронювання, мобільні додатки;

— електронні системи реєстрації в готелях;

— QR-коди для самостійних маршрутів;

— системи штучного інтелекту для персоналізації пропозицій.

3) маркетингові інновації — нові методи просування і взаємодії з клієнтами:

— digital-маркетинг, сторітелінг, influencer-маркетинг;

— використання віртуальної та доповненої реальності (VR/AR);

— брендуння туристичних дестинацій.

4) організаційні інновації — зміни в управлінні, структурі та обслуговуванні:

— впровадження CRM-систем;

— партнерство між закладами (готелі + ресторани + екскурсії в єдиний пакет);

— впровадження стандартів безбар'єрного сервісу;

— франчайзинг у туристичному бізнесі.

2. За джерелом інновацій:

1) внутрішні — розроблені безпосередньо підприємством (авторські тури, унікальні сервіси);

2) зовнішні — запозичення досвіду інших країн або компаній (наприклад, концепт "smart destination" з ЄС).

3. За ступенем новизни:

1) радикальні інновації — повна зміна підходу до туризму (наприклад, впровадження метавесесвітів для віртуального туризму);

2) поліпшуючі (інкрементальні) інновації — удосконалення існуючих процесів (покращення інтерфейсу сайту, нові комбінації послуг).

4. За сферою впливу:

1) для споживача — зручність, інклюзивність, персоналізація;

2) для підприємства — зменшення витрат, підвищення продуктивності, автоматизація;

3) для громади/держави — розвиток інфраструктури, імідж країни, зайнятість населення.

Існуючі класифікації розглядають інновації в туризмі як сучасні заходи, що сприяють позитивним змінам, забезпечують стабільне функціонування та розвиток галузі на регіональному рівні. Застосування інновацій у туристичній індустрії передбачає створення нових туристичних продуктів, впровадження унікальних послуг, сучасних маркетингових та PR-інструментів, а також використання новітніх технологій і програмного забезпечення. Усе це сприяє зростанню конкурентоспроможності як на національному, так і на міжнародному туристичному ринку.

Ключову роль у формуванні та впровадженні інноваційних технологій у сфері туризму відіграє Всесвітня туристична організація (UNWTO). На сьогодні організація зосереджує свої зусилля на розвитку інновацій, освіти, цифрової трансформації та залученні інвестицій. Застосування цифрових технологій і новаторських рішень відкриває нові можливості для зростання інклюзивності туризму, активізації участі місцевих громад у туристичному процесі, а також забезпечення ефективного використання ресурсів. UNWTO прагне створити екосистему, що сприяє цифровізації, інноваціям і підприємництву в галузі, що, своєю чергою, сприяє економічному розвитку, збільшенню зайнятості населення та просуванню цілей сталого розвитку. Для реалізації цих завдань організація визначила три стратегічні напрямки діяльності [1, 9]:

І. Інновації. Особливу увагу приділено програмам підтримки стартапів, мета яких — знаходження нових ідей, здатних змінити підходи до подорожей та сприяти досягненню глобальних цілей сталого розвитку. Яскравим прикладом такої діяльності є ініціатива UNWTO Tourism Tech Adventures — перший форум з інновацій у туризмі, що об'єднує учасників ринку, інвесторів і підприємців. У рамках цієї програми проводяться стартап-конкурси, хакатони, навчальні тренінги, нетворкінг-події, які можна адаптувати до різних рівнів: від глобального до регіонального або навіть вузькогалузевого, як, наприклад, у сфері спортивного туризму.

II. Освіта та цифрова трансформація. Цей напрямок передбачає підвищення якості туристичних послуг, їх доступності та ефективності завдяки новим технологіям. Значну роль у цьому процесі відіграє Онлайн-академія туризму UNWTO (UNWTO Tourism Online Academy), яка забезпечує доступ до сучасної професійної освіти для працівників галузі у всьому світі.

III. Інвестиції. UNWTO розробила рекомендації з інвестування в туристичний сектор, у яких враховано його багатовимірний характер та різноманіття джерел інвестиційного капіталу. Нові технології, зміна споживчих очікувань та потреба в більшій стійкості відкривають нові горизонти для інвесторів, які зацікавлені в розвитку сталого туризму.

Стратегія UNWTO спрямована на підтримку інноваційних ініціатив, розвиток цифрових компетенцій та активізацію інвестиційних процесів у сфері туризму, що створює передумови для системних позитивних змін у галузі на глобальному та локальному рівнях [1].

Сучасна туристична галузь, як ніколи раніше, потребує новаторських підходів та оперативного впровадження змін. У цьому контексті особливої актуальності набувають цифрові інновації, які відкривають нові перспективи для розвитку туристичного бізнесу в Україні.

Цифрові інновації. Застосування цифрових технологій сприятиме трансформації туристичної інфраструктури — від цифровізації природних локацій до модернізації курортів і музеїв. Це дасть потужний імпульс економічному відновленню країни. Цифрова революція вже активно змінює підходи до організації подорожей, сприяючи розвитку онлайн-туризму. Туристична сфера отримує унікальні можливості для переосмислення своєї діяльності, адже саме цифрові інструменти стають визначальними чинниками її оновлення. Інновації у сфері цифрових технологій підвищують якість, ефективність та конкурентоздатність галузі. Туризм поступово переходить від екстенсивної моделі, заснованої на використанні природних ресурсів, до більш ефективного і технологічно орієнтованого підходу. У цьому напрямку вже працюють музеї України, які, навіть в умовах війни, застосовують цифрові платформи для популяризації своїх колекцій та експозицій. Інтерактивні, залучаючі формати екскурсій, що проводяться в режимі онлайн, не лише підвищують цінність культурного продукту, але й активізують інтерес міжнародної спільноти до української спадщини.

Штучний інтелект (ШІ). Сучасна туристична індустрія демонструє чітку тенденцію до впровадження персоналізованих та інтелектуальних продуктів і послуг. У відповідь на зростаючі запити споживачів щодо індивідуального підходу, технології ШІ дедалі глибше інтегруються у всі етапи створення, управління та споживання туристичних продуктів. ШІ поступово трансформує як сам туризм, так і суміжні сектори — готельний бізнес, транспорт, розваги, обслуговування. Завдяки йому відбуваються так звані "розумні зміни" в управлінні туристичними маршрутами, плануванні подорожей, автоматизації обслуговування в готелях, розвитку хмарних сервісів для бронювання та супроводу клієнтів. Системи на базі штучного інтелекту дозволяють аналізувати поведінку споживачів, прогнозувати їхні вподобання та адаптувати пропозиції під індивідуальні потреби. Наприклад, чат-боти на сайтах туристичних агентств мо-

жуть у реальному часі консультувати клієнтів, тоді як алгоритми рекомендацій забезпечують користувачам найбільш релевантні варіанти подорожей, проживання й активностей. Окрім цього, інтелектуальні системи сприяють підвищенню операційної ефективності підприємств: автоматизоване керування номерами, безконтактне заселення, персоналізований сервіс у готелях — усе це знижує витрати та водночас покращує досвід туристів. Штучний інтелект не просто змінює правила гри в індустрії туризму, а створює передумови для її якісного оновлення та переходу до більш динамічного, зручного й клієнтоорієнтованого формату.

Віртуалізація (AR/VR). Інтеграція інноваційних технологій, таких як доповнена та віртуальна реальність (AR/VR), а також мережа 5G, суттєво трансформувала туристичну галузь, спричинивши появу нових бізнес-моделей — зокрема хмарного туризму та подорожей у прямому ефірі. Ці інструменти стали поштовхом до глибокої модернізації як маркетингових стратегій, так і безпосереднього туристичного досвіду. Технології віртуальної реальності особливо активно сприяють розвитку нового формату — віртуального туризму. Цей напрям поєднує в собі мережеві інструменти, тривимірну візуалізацію, геоінформаційні технології та елементи традиційного туризму. Він кардинально змінює спосіб взаємодії мандрівників з туристичними об'єктами, дозволяючи їм приймати рішення на основі інтерактивного досвіду, а не лише текстових або візуальних описів. Завдяки об'єднанню сучасних інформаційних технологій із VR, стає можливим передавати багатовимірну інформацію, що значно перевершує традиційні засоби подачі — текст, фотографії чи відео. Цей формат усуває часові й просторові бар'єри, дозволяючи користувачам віртуально відвідувати навіть ті об'єкти, які зазвичай закриті для публіки або відкриті лише періодично. Комбінація віртуального контенту з елементами реальності значно підвищує залученість туристів, створює глибше емоційне враження, а також зміцнює асоціації з певними локаціями. Особливо актуальним віртуальний туризм став в умовах повномасштабного вторгнення росії. У цей час віртуальні подорожі стали єдиним засобом культурного "телепорту" — способом, який дозволяє, не залишаючи укриття чи домівки, побувати в музеї, побачити виставку чи ознайомитися з історичними місцями. Цей формат базується на використанні 3D та 4D ефектів, сферичних панорам, інноваційного програмного забезпечення, що відкриває можливість подорожей для тих, хто через війну чи інші обставини позбавлений змоги подорожувати фізично.

Сучасні цілі створення віртуальних турів в Україні включають популяризацію культурної спадщини — доступ до рідкісних або прихованих експонатів, зокрема тих, що перебувають у сховищах або були евакуйовані; освітньо-культурну функцію — поглиблене вивчення історичних та мистецьких об'єктів завдяки розширеним візуальним форматам; психологічну підтримку — створення віртуального простору для емоційного відпочинку та переключення уваги від воєнної реальності.

Більшість таких ініціатив реалізують музеї, які продовжують функціонувати або тимчасово переміщені у безпечні регіони. Вони активно використовують інтерфейси з можливістю віртуального пересування виставковими залами, взаємодії з 3D-експонатами та доступу

до глибокої інформації про колекції. Кількість українських віртуальних музеїв та онлайн-виставок стабільно зростає, свідчачи про адаптацію культурної сфери до нових технологічних умов.

Інтеграція цифрових технологій: шлях до підвищення якості туристичних послуг. У сучасному туристичному середовищі цифровізація, інтелектуалізація та розвиток віртуальних технологій виступають потужним каталізатором інтеграційних процесів. Вони сприяють поєднанню онлайн — та офлайн-туризму, синтезу віртуального досвіду з реальними враженнями, а також об'єднанню технологічних рішень із креативними концепціями. Цей процес породжує складні, багатовекторні інновації, що змінюють традиційне уявлення про подорожі. Цифрова інтеграція не лише розширює функціональні можливості туристичних сервісів, а й сприяє підвищенню їх якості, зручності та індивідуалізації. Завдяки впровадженню новітніх технологій, туристична галузь переходить на новий рівень розвитку, де кожен аспект подорожі — від планування до повернення додому — стає більш комфортним, швидким і технологічно забезпеченим.

Особливу роль у цьому процесі відіграють технології великих даних (Big Data). Їхній розвиток сприяє вдосконаленню систем штучного інтелекту (ШІ), які здатні аналізувати поведінку користувачів, передбачати їхні потреби та формувати персоналізовані пропозиції. Це дозволяє туристичним компаніям створювати унікальні маршрути, покращувати обслуговування клієнтів і впроваджувати нові формати комунікації. Віртуалізація, як ще один ключовий аспект, забезпечує нові форми досвіду — від передподорожнього ознайомлення з локаціями до віртуальних екскурсій та 3D-моделей об'єктів. Вона дозволяє подолати географічні бар'єри та робить туризм доступнішим для ширшої аудиторії, зокрема для осіб з обмеженими можливостями або тих, хто перебуває в умовах, які ускладнюють фізичні подорожі. Таким чином, синергія між великими даними, штучним інтелектом і віртуальними технологіями формує нову екосистему туризму — інтелектуальну, інтерактивну та ефективну, яка відповідає сучасним викликам та очікуванням споживачів.

Інтегровані цифрові платформи: основа сучасної туристичної екосистеми. Активне впровадження цифрових технологій та їх інтеграція у туристичну сферу, разом із зростанням мобільності та глобалізацією туристичного ринку, сприяли формуванню потужних технологічних платформ. Ці платформи стали лідерами у трансформації туристичного ринку, демонструючи нові моделі взаємодії з клієнтами та партнерами та об'єднують додатки, сервіси та інформаційні системи в єдиний функціональний простір. Існує багато інших популярних туристичних платформ, які охоплюють різні аспекти подорожей — від бронювання до індивідуального планування маршруту[4]. Ось найважливіші з них, поділені за функціоналом:

1. Платформи для бронювання проживання:

Booking.com — одна з найвідоміших платформ для бронювання готелів, апартаментів і курортів у всьому світі;

Expedia — одна з найбільших в світі онлайн туристичних платформ;

Airbnb — глобальна онлайн-платформа для оренди житла, яка з'єднує власників приватної нерухомості з мандрівниками;

Ctrip — провідна китайська онлайн-туристична платформа, яка надає широкий спектр послуг з планування подорожей. Сьогодні вона працює під міжнародним брендом Trip.com Group, обслуговуючи користувачів по всьому світу;

Agoda — популярна в Азії платформа з акцентом на готелі та апартаменти;

Vrbo (Vacation Rentals by Owner) — спеціалізується на оренді будинків, вілл та квартир.

2. Пошук і бронювання авіаквитків:

Skyscanner — метапошуковик, який порівнює ціни на авіаквитки, готелі та оренду авто;

Kayak — багатофункціональна платформа для пошуку авіаквитків, готелів і прокату автомобілів;

Momondo — ще один зручний сервіс для порівняння цін на авіаквитки з інтерфейсом, орієнтованим на гнучкий пошук.

3. Оренда автомобілів:

Rentalcars.com — глобальна платформа для бронювання авто;

Turo — сервіс оренди автомобілів від приватних осіб, "Airbnb для авто".

4. Комплексне планування подорожі:

Google Travel — інструмент від Google для збереження бронювань, планування маршрутів і дослідження напрямків;

Triplt — мобільний додаток, який автоматично створює маршрут подорожі з підтвержень, надісланих на електронну пошту;

Rome2Rio — платформа для пошуку способів дістатися з пункту А до Б, з порівнянням різних видів транспорту.

5. Екскурсії, події та локальні активності:

GetYourGuide — бронювання турів, екскурсій, квитків до музеїв тощо;

Viator (від Tripadvisor) — подібна платформа з широким вибором активностей по всьому світу;

Klook — азійська платформа для бронювання культурних заходів, турів і квитків.

Ці платформи дедалі більше інтегруються між собою та з мобільними додатками, створюючи єдину цифрову екосистему для мандрівників. Завдяки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та Інтернету, мандрівники отримали змогу самостійно бронювати готелі, квитки та туристичні послуги через онлайн-туристичні агентства (ОТА), що значною мірою знизило рівень інформаційної асиметрії між постачальниками та споживачами туристичних продуктів. Сучасні технологічні платформи у сфері туризму не обмежуються функціями бронювання. Вони активно формують екосистему взаємодії, у якій поєднуються інтелектуальні сервіси, мобільні додатки, агрегатори пропозицій, аналітичні системи та системи зворотного зв'язку. Це дозволяє туристу отримати комплексний досвід — від планування маршруту до післяподорожнього обміну враженнями в соціальних мережах. Інтеграція із зовнішніми платформами, включаючи сервіси громадського транспорту, харчування, навігації, комунікації, а також розважального контенту, розширює функціональні можли-

вості таких систем і дозволяє охопити всі потреби мандрівника в єдиному середовищі.

Особливу роль у цій структурі відіграють додатки, розроблені незалежними розробниками та стартапами. Вони доповнюють основні функції великих туристичних платформ, збагачуючи користувацький досвід новими можливостями — від онлайн-гідів і мап до інструментів персоналізованого планування. Таким чином, цифрові туристичні платформи сьогодні не лише виконують роль посередника між туристом і постачальником послуг, а й формують нову цифрову інфраструктуру подорожей — зручну, адаптивну й гнучку, яка відповідає очікуванням сучасного споживача.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Інновації є ключовим фактором адаптації туристичної галузі до викликів сучасності. Вони не лише покращують якість обслуговування, а й формують нову культуру подорожей, орієнтовану на безпечність, доступність та унікальність досвіду. Для України впровадження інновацій у сфері туризму — це шлях до зміцнення економіки, розвитку регіонів і підвищення міжнародного іміджу. Процеси глобалізації суттєво впливають на формування сучасних тенденцій у розвитку національного туризму, тому підприємства галузі активно переймають успішний досвід іноземних компаній, впроваджують інноваційні рішення та прагнуть оперативно адаптуватися до змін, що відбуваються на світовому туристичному ринку. Інновації відіграють важливу роль у трансформації туристичної сфери, що зумовлює необхідність подальшого дослідження ефективних підходів до розробки й реалізації дієвого механізму державної підтримки перспективних напрямів розвитку туризму. Це, у свою чергу, сприятиме зростанню туристичної привабливості регіонів, модернізації інфраструктури та загальному підвищенню конкурентоспроможності національного туристичного продукту.

Література

1. Журба, І., Несторишен, І., Матюх, С. Ініціативи всесвітньої туристичної організації щодо стимулювання інноваційних технологій в туризмі. Інновації та технології в сфері послуг і харчування, 2022. (1 (5), 60—64. [https://doi.org/10.32782/2708-4949.1\(5\).2022.11](https://doi.org/10.32782/2708-4949.1(5).2022.11)
2. Калініченко С. М. Туристичні інновації та їх роль у підвищенні конкурентних переваг туристичного продукту. Омельченко Г. Ю., Крупіца І. В., Грібінік А. В., Грищенко Н. В. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2021. Том 6. № 3. С. 266—272.
3. Лагодієнко В. В., Меліх О. О., Саркісян Г. О. Інноваційний вплив на регіональні туристичні ринки. Вісник ХНАУ. Серія "Економічні науки". 2020. № 1. С. 366—377.
4. Лисюк Т. Цифрові інноваційні технології у сфері туризму України. Ройко Л., Білецький Ю. Економіка та суспільство, 2023 (52). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-36>
5. Огієнко М. М., Огієнко А. В., Саркісян Г. О., Любаров Ю. Й. Формування інноваційної стратегії розвитку туристичного бізнесу в регіоні. Вісник ХНАУ. Серія "Економічні науки". 2020. № 4. Ч. 2. С. 62—78. DOI: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2020-4-2-62>

6. Омельчак Г. В. Особливості інноваційного розвитку туризму України в умовах війни та євроінтеграції. Сталий розвиток економіки. № 1 (46), 2023. С. 106—109. URL: <https://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/626>

7. Савіцька О. П., Савіцька Н. В. Сучасні тренди інноваційного розвитку сфери туризму в Україні. Бізнес-інформ. Економіка. Економіка торгівлі та послуг. № 9. 2021. С. 124—130.

8. Сидорук А. Шляхи впровадження інновацій у регіональний розвиток туризму і гостинності. Бортников Є., Кириченко Н. Економіка та суспільство, 2022 (40). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-62>

9. Innovation, education and investments. World Tourism Organization. URL: <https://www.unwto.org/innovation-investment-and-digital-transformation>.

References:

1. Zhurba, I. Nestoryshen, I. and Matiukh, S. (2022), "Initiatives of the world tourism organization to stimulate innovative technologies in tourism", *Innovatsii ta tekhnologii v sferi posluh i kharchuvannia*, vol. 1 (5), pp. 60—64. [https://doi.org/10.32782/2708-4949.1\(5\).2022.11](https://doi.org/10.32782/2708-4949.1(5).2022.11)
 2. Kalinichenko, S.M. Omel'chenko, H.Yu. Krupitsa, I.V. Hribinyk, A.V. and Hryshchenko, N.V. (2021), "Tourism innovations and their role in increasing the competitive advantages of the tourism product", *Ukrains'kyj zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, vol. 6, no. 3, pp. 266—272.
 3. Lahodiienko, V.V. Melikh, O.O. and Sarkisian, H.O. (2020), "Innovative impact on regional tourism markets", *Visnyk KhNAU. Seriiia "Ekonomichni nauky"*, vol. 1, pp. 366—377.
 4. Lysiuk, T. Rojko, L. and Bilets'kyj, Yu. (2023), "Digital innovative technologies in the field of tourism in Ukraine", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. (52). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-36>
 5. Ohienko, M.M. Ohienko, A.V. Sarkisian, H.O. and Liubarov, Yu.J. (2020), "Formation of an innovative strategy for the development of tourism business in the region", *Visnyk KhNAU. Seriiia "Ekonomichni nauky"*, vol. 4, no. 2, pp. 62—78. DOI: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2020-4-2-62>
 6. Omel'chak H.V. (2023), "Features of innovative development of tourism in Ukraine in conditions of war and European integration", *Stalyj rozvytok ekonomiky*, vol. 1 (46), pp. 106—109, available at: <https://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/626> (Accessed 05 June 2025).
 7. Savits'ka, O.P. and Savits'ka, N.V. (2021), "Modern trends in innovative development of the tourism sector in Ukraine", *Biznes-inform. Ekonomika. Ekonomika torhivli ta posluh*, vol. 9, pp. 124—130.
 8. Sydoruk, A. Bortnykov, Ye. and Kyrychenko, N. (2022), "Ways of implementing innovations in the regional development of tourism and hospitality", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. (40). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-62>
 9. World Tourism Organization (2025), "Innovation, education and investments", available at: <https://www.unwto.org/innovation-investment-and-digital-transformation> (Accessed 05 June 2025).
- Стаття надійшла до редакції 10.05.2025 р.*